

functional component of the concept “professional training” of the future teacher of primary school is specified. The necessity of using well-known conceptions of music active learning in the process of organizing musical-motor activity of junior schoolchildren is revealed.

The implementation of the tasks defined by the Ministry of Education and Science of Ukraine today largely depends on the teacher who is able to orientate himself in economic, political and social conditions, to understand culture and art, to master scientific information.

Most of the scientific definitions of professional training vary on the basis of the following: it is a system of organizational and pedagogical activities that ensures the formation of a person’s professional orientation in knowledge, skills and professional readiness for such activities.

The process of preparing a bachelor of primary education for the organization of musical-motor activity should take into account several aspects: the combination of the general pedagogical and musical component, it should be the basis for the formation of musical competencies of the future primary school teachers, and use modern technologies of active music education (rhythmic education of E. Jaques-Dalcroze, conceptions of K. Orff, staging of children’s songs according to V. Verkhovynets). This will help primary school teachers respond to the challenges of the new realities of the educational area. The study offers a perspective for a more in-depth study of the problem, in particular the implementation of the musical preparation of the bachelors of primary education.

Key words: *preparation, bachelors of primary education, musical-motor activity, junior schoolchildren, musical-motor games.*

УДК 37.014.018. 792.8(1:4=112.2)

Вікторія Солощенко

Сумський державний педагогічний

університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-5888-3796

DOI 10.24139/2312-5993/2017.08/045-057

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЩОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В ОБ’ЄДНАНІЙ НІМЕЧЧИНІ

У статті висвітлено нормативно-правове забезпечення вищої хореографічної освіти в об’єднаній Німеччині, що і було метою цієї публікації.

На основі описово-аналітичних методів наукового дослідження, зокрема теоретичного аналізу (виокремлено три рівні управління вищою освітою, а саме: федеральний, суб’єктно-федеральний та місцевий), порівняльно-зіставного аналізу (зображено ієрархію управління системою вищої освіти в країні та визначено провідні компетенції цих установ), узагальнення (охарактеризовано основні положення «Танцювального плану Німеччини» (2005–2010 рр.), визначено його мету, завдання та окреслено його структуру), причинно-наслідкового аналізу (доведено успішність у досягненні мети цього проекту, що забезпечило йому всесвітньо відому славу й стало прикладом для розроблення та заснування власних національних танцювальних планів у низці країн ЄС, зокрема Швейцарії, Іспанії та Австралії), реалізовано основні завдання дослідження.

Ключові слова: *нормативно-правова база, розвиток, освіта, вища освіта, хореографія, танець, вищий навчальний заклад, університет, Німеччина.*

Постановка проблеми. Шлях Німеччини до вільної демократії та дієвої парламентської системи проходив крізь багато історичних переломів, зокрема державну роздрібненість ранньої новітньої історії, поразки березневої революції 1848 р. та Веймарської республіки – до пори націонал-соціалізму. Так, єдність і свобода – основні поняття, що, починаючи з XIX століття, хвилювали німців також і за часів поділу країни після Другої світової війни.

Лише після возз'єднання 1990 року було вирішене «німецьке питання», яке тривало 184 роки. Воно виникло, коли 6 серпня 1806 року останній кайзер Священної Римської імперії німецької нації Франц II підкорився ультиматуму Наполеона й відмовився від імперської корони, звільнив імперські стани від їхніх обов'язків і тим самим розпустив «Стару імперію» [7; 17]. 3 жовтня 1990 року було вирішено питання щодо держави Німеччина. За згодою колишніх чотирьох окупаційних держав Німецька Демократична Республіка приєдналася до Федеративної Республіки Німеччина. Під час державного акту в Берлінській філармонії Федеральний президент Ріхард фон Вайцзекер (Richard von Weizsäcker) описав історичне значення Возз'єднання одним реченням, вартим того, щоб воно увійшло до підручників історії: «Прийшов день, коли вперше в історії вся Німеччина знайшла своє постійне місце в колі західних демократій» (від нім. „Der Tag ist gekommen, an dem zum ersten Mal in der Geschichte das ganze Deutschland seinen dauerhaften Platz im Kreis der westlichen Demokratien findet“) [18].

Відтоді, «політична система Федеративної Республіки Німеччина стала моделлю успіху та експортним рекордом» (від нім. „Das politische System der Bundesrepublik Deutschland ist zum Erfolgsmodell und zum Exportrekord geworden“) [19], стверджує Гайнріх Август Вінклер (Heinrich August Winkler) – історик, професор університету імені Гумбольдта в Берліні, автор праці «Довгий шлях на Захід». Учений переконаний, що основний закон приніс після Другої світової війни свободу і стабільність, хоча спершу лише німцям на заході країни, яка залишалася поділеною до 1990 року [19]. Вважаємо, що дослідження основ нормативно-правового забезпечення вищої хореографічної освіти в об'єднанні Німеччини є актуальним для України на етапі модернізації існуючої системи вищої освіти. Тим і визначається актуальність цієї публікації.

Аналіз актуальних досліджень засвідчив, що питання існування та перспективи розвитку вищої освіти в Німеччині загалом та хореографічної зокрема є предметом наукового пошуку таких вітчизняних науковців, як О. Бойко, О. Бурля, Т. Благова, А. Ветринська, О. Касьянова, Л. Кнодель, Т. Прокопович, І. Ткаченко та ін. Необхідність змін і диверсифікації бакалаврської й магістерської освіти як традиційного та інноваційного рівнів обґрунтовано у статтях Р. Вітцман, Е. Каттнер-Ульріх, Г. Кляйнс та ін.

Метою публікації є дослідження нормативно-правового забезпечення вищої хореографічної освіти в об'єднаній Німеччині.

Методи дослідження. У статті використано описово-аналітичні методи наукового дослідження, зокрема теоретичний аналіз, на основі якого виокремлено три рівні управління вищою освітою, порівняльно-зіставний аналіз, на основі якого зображено ієрархію управління системою вищої освіти в країні, на основі узагальнення охарактеризовано основні положення «Танцювального плану Німеччини» (2005–2010 рр.), визначено його мету, завдання та окреслено його структуру, на основі причинно-наслідкового аналізу доведено успішність у досягненні мети цього проекту, що забезпечило йому всесвітньо відому славу.

Виклад основного матеріалу. Німецька Федеративна Республіка є комплексним утворенням, що складається з шістнадцяти федеральних земель, які виникли з-понад удвічі більшої кількості королівств і князівств та має центральний державний рівень управління (федерація) та регіональний – на рівні кожної із шістнадцяти федеральних земель. Федералізм та культурна суверенність федеральних земель зумовили формування надзвичайно складної структури органів управління системою вищої освіти в Німеччині. До 60-х років ХХ століття в кожній федеральній землі існувало Міністерство культури, до компетенції якого входило управління освітньою галуззю в державі. Координація та співробітництво центральних та федеральних земельних органів освіти здійснювалося через Постійну конференцію міністрів культури федеральних земель [5].

У 1962 році було засновано німецьку Конференцію ректорів університетів та інших вищих навчальних закладів, рішення якої мали рекомендаційний характер і виконувалися в кожному виші країни. У період між 1965–1970 роками було створено нові державні органи управління освітою, зокрема Федеральне Міністерство науки і освіти, Комітет з наукових досліджень та питань освіти, Наукову Раду та Раду ректорів провідних університетів. Після об'єднання Німеччини в період між 1992–1993 роками було створено нові управлінські структури, зокрема Постійну конференцію міністрів освіти і культури та Федеративно-земельну комісію з планування і розвитку освіти і дослідницької діяльності [3].

Основним законом Федеративної Республіки Німеччини є Конституція (від нім. die Verfassung) [4], яка була створена в період між 1948–1949 роками тільки для Західної Німеччини, що в 1990 році стала Основним законом (від нім. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) для всієї об'єднаної країни [8]. Наголосимо, що в 1990 році після інтеграції НДР до складу ФРН, Німецька Демократична Республіка зникла як юридичний та міжнародно-правовий суб'єкт. На основі статті 23 Основного закону ФРН у редакції, що діяла на той час, стало можливим возз'єднання ФРН і НДР і утворення єдиної правової держави. [8].

Основний закон узгоджує законодавство із конституційним ладом, а державне управління – із законом і правом. Наголосимо, що особливе значення має стаття 1 Основного закону. Вона визначає, що найвищою цінністю конституційного ладу є повага до людської гідності: «Гідність людини –недоторкана. Шанувати й захищати її є зобов'язанням всієї державної влади» (від нім. “Die Menschenwürde ist unberührt. Der Respekt und der Schutz ist eine Verpflichtung aller staatlichen Macht”) [8]. Подальші основні права гарантують, зокрема, свободу дій у межах законів, рівність людей перед законом, свободу преси та засобів масової інформації, а також захист сім'ї [8; 12].

Наголошуючи на тому, що народ здійснює свою владу через відповідні органи, Основний закон закріплює представницьку демократію як форму правління. Крім того, Німеччину як правову державу визначає й те, що будь-яка діяльність органів державної влади підконтрольна судам. Подальшим конституційним принципом є федеральний устрій держави, що означає розподіл владних повноважень поміж низкою держав-членів федерації та центральною державою. Зрештою, Основний закон позиціонує Німеччину як соціальну державу. Соціальна держава вимагає, аби політика вживала заходів, щоб забезпечити людям гідне матеріальне існування у випадку безробіття, каліцтва, хвороби та в літньому віці. Особливість Основного закону країни полягає в так званому «вічному характері» цих основних конституційних принципів. Основні права, демократична форма правління, федеральний устрій держави та принципи соціальної держави недоторканні навіть і за умови пізніших змін Основного закону або прийняття цілком нової конституції [8].

Входження Федеративної Республіки Німеччина до Європейського Союзу (ЄС) сприяло впровадженню нових освітніх реформ та вдосконаленню вищої освіти відповідно до головних цілей ЄС. Так, у 1993 році було підписано Маастрихтський договір про створення ЄС, що характеризується якісними змінами в розвитку загальноєвропейської освітньої політики. Разом зі своїми європейськими сусідами, Німеччина в Болоньї у 1999 році поставила собі за мету створити до 2010 року спільний європейський простір вищої освіти. Результат реформ полягає в переведенні навчальних курсів на двоступеневу систему навчання – бакалавр і магістр (міжнародного зразка) – і запровадження оцінки знань за визнаною всією Європою системою [6; 7].

Нормативно-правовою основою діяльності вищої школи ФРН є федеральний Основний (рамковий) закон «Про вищу освіту» (від нім. Hochschulrahmengesetz) [9], прийнятий в останній редакції, зі змінами у 2017 році. Основний закон «Про вищу освіту» став першим законом у цій галузі, що встановив єдині принципи функціонування вищої школи в усіх федеральних землях та сприяв затвердженню єдиних освітніх стандартів. Так, відповідно до Основного закону «Про вищу освіту», законодавче

регулювання основних положень діяльності системи освіти перебуває в компетенції федерального уряду. Цим федерація гарантує функціонування загальних засад вищої освіти. Однак, при цьому, федеральні землі самостійно регулюють діяльність вишів, які перебувають під їхньою юрисдикцією, шляхом більш деталізованих законодавчих актів. Зазначимо, що в Німеччині функціонує шістнадцять суб'єктів федерації, відповідно в країні діє шістнадцять законодавчих систем у сфері вищої школи [9].

Відповідно до статті 2, пункту 1 Основного Закону Німеччини, кожен громадянин країни незалежно від статі, віку, попередньої освіти, соціального і професійного статусу, політичних та ідеологічних поглядів чи національності має право отримувати вищу освіту, а наявність вищої освіти має забезпечити наявність низки компетенцій, що виявляються у здобутих знаннях, уміннях та навичках, необхідних для повноцінної участі людини в трудовому житті й житті суспільства в цілому [8]. На основі цього базового закону розробляються і приймаються більш конкретні й уніфіковані федеральні земельні закони. Джерелознавчий аналіз нормативних актів та офіційних документів Німеччини засвідчує, що нормативно-правова діяльність закладів вищої освіти країни, зокрема хореографічних, визначається офіційними державними документами країни, а саме: Основним законом ФРН [8] та Рамковим законом «Про вищу освіту» [9].

На підставі теоретичного аналізу офіційного сайту Федерального міністерства освіти й наукових досліджень Німеччини [1] нами було виокремлено три рівні управління вищою освітою, а саме: федеральний (загальнонаціональний, центральний); суб'єктно-федеральний (регіональний); місцевий (муніципальний).

Так, на *федеральному рівні* управління вищою освітою здійснюють державні органи управління освітою, а саме:

- вищі державні органи законодавчої і виконавчої влади (глава держави – Федеральний президент), парламент (Бундестаг), федеральний уряд);
- федеральні або центральні державні органи управління освітою (Міністерство освіти, науки, досліджень і технологій країни);
- державні відомчі органи управління освітою (Конференція ректорів вищих навчальних закладів країни);
- державно-громадські об'єднання та організації тощо.

Так, на *суб'єктно-федеральному (регіональному) рівні* освітою опікуються вищі органи законодавчої і виконавчої влади суб'єктів державного устрою, а саме: прем'єр-міністр, який знаходиться на чолі федеральних земельних урядів та органи управління освітою суб'єктів державного устрою (у кожній землі є Міністерства освіти і культури на чолі зі своїми міністрами). Так, Міністерство культури, що існує в кожній федеральній землі, співпрацює з Німецькою радою з освіти, а координація їх

діяльності здійснюється через постійно діючу Конференцію ректорів вищих навчальних закладів країни.

Так, на місцевому (муніципальному) рівні керівництво вишами здійснюють профільні міністерства федеральних земель. Варто зазначити, що в кожній землі діє власний закон «Про освіту», який складено відповідно до Основного закону країни «Про вищу освіту».

На основі порівняльно-зіставного аналізу Рамкового закону «Про вищу освіту» [9], Закону «Про створення фонду з акредитації навчальних програм» [2] (15.02.2005 р.) та офіційного сайту Федерального міністерства освіти й наукових досліджень Німеччини [1] нами було створено рис. 1.1 «Органи управління системою вищої освіти Німеччини», на якому зображено ієрархію управлінської системи вищої освіти в країні (див. рис.1.1).

За матеріалами рис. 1.1 стає очевидним, що нині провідними управлінськими органами системи вищої освіти в Німеччині є Федеральне міністерство освіти та наукових досліджень країни, Постійна конференція міністрів освіти та культури федеральних земель Німеччини, Федерально-земельні комісії з планування освіти та розвитку дослідницької діяльності, щорічні Конференції ректорів вищих навчальних закладів Німеччини та Рада з науки. Наголосимо, що зазначені інституції тісно взаємодіють та ініціюють ухвалення спільних проектів і документів. Крім того, федеральні землі мають фінансувати заклади вищої освіти.

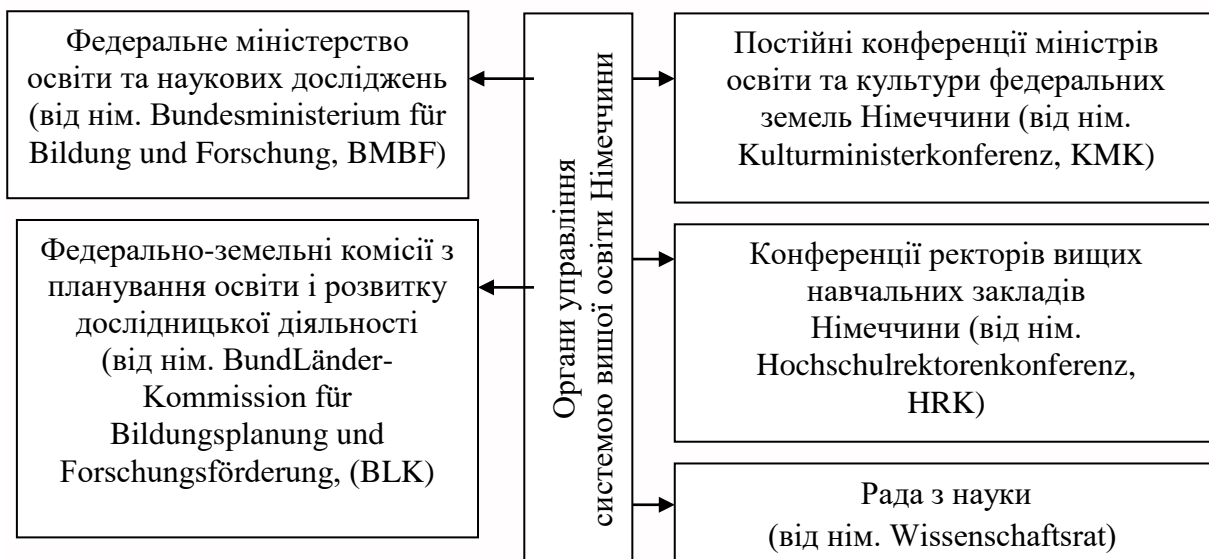

Рис. 1.1 Органи управління системою вищої освіти Німеччини

На підставі теоретичного аналізу наукових праць німецьких дослідників (Е. Каттнер-Ульріх (E. Kattner-Ulrich) [10], Ю. Шаян (J. Schayan) [14], С. Шпоуна (S. Spoun) [15]) було складено таблицю «Провідні компетенції управлінських структур вищої освіти Німеччини», що дає змогу окреслити провідні компетенції та обов'язки управлінських структур системи вищої освіти Німеччини (див. табл. 1). На основі табл. 1. очевидним є той факт, що система

вищої освіти Німеччини має визнану якість, оскільки освіта і наука, дослідження та розробки, посідають центральне місце, запорукою цьому є професійно- скоординована система управління вищої освіти на федеральному, регіональному та місцевому рівнях та професійно визначені компетенції та обов'язки її управлінських органів.

У 2005 році Федеральним фондом культури Німеччини (від нім. Kulturstiftung des Bundes) [11] з метою популяризації танцю, здорового способу життя та хореографічної освіти серед населення країни було прийнято рішення інвестувати близько 12,5 млн. євро в розвиток мистецької (танцювальної) галузі, що було реалізовано в «Танцювальному плані Німеччини» (2005–2010 рр.) [16; 17]. У своєму інтерв'ю німецькій газеті «Більд» (видавництво Акселя Шпрінгера) Нео Раух (Neo Rauch) [13] – найвідоміший представник «нової лейпцизької школи митців» зазначив, що нове, сучасне сприйняття танцю як еквівалентної форми мистецтва поряд із класичними оперними та театральними виставами визначає прогресивний поштовх у розвиткові державної політики щодо мистецтва і культури в країні.

У 2005 році розпорядженням Консультативної ради Федерального фонду культури Німеччини було визначено групу кураторів, які несли відповідальність за реалізацію цього проекту на місцях. Так, членами цієї групи стали: віце-президент академії мистецтв Берліну – Н. Хертлінг (N. Hertling), провідна танцівниця, хореограф країни – Р. Хоффманн (R. Hoffmann), професор спортивної педагогіки і спортивної дидактики факультету спортивного мистецтва рурського університету в м. Бохум – А. Клінге (A. Klinge), керівник відділу танцю, музики, театру будинку культури світу в Берліні – Й. Оденталь (J. Odenthal). Керівником проекту було обрано кваліфікованого юриста, артистку, арт-директора федерального проекту «Реформ танцю в Кельні», міжнародного продюсера сучасного танцю (1999–2004 рр.) – М. Ріттер (M. Ritter) [11; 16].

Теоретичний аналіз основних положень «Танцювального плану Німеччини» (2005–2010 рр.) (від нім. Tanzplan Deutschland) [16] дозволив сформулювати його мету, визначити завдання та окреслити його структуру (див. рис. 1.2).

За матеріалами рис. 1.2 стає очевидним, що в цьому проекті мали право брати участь усі освітні (танцювальні) заклади країни. Його мета полягала в популяризації танцю, здорового способу життя та хореографічної освіти серед населення Німеччини. Провідними завданнями цього проекту стали: *на державному рівні* (відкриття нових мистецьких навчальних закладів (з метою підготовки професійних хореографів) та реорганізація окремих структурних підрозділів при вишах країни); *на університетському рівні* (модернізація змісту існуючих бакалаврських та магістерських програми, за спеціальністю «Танець») тощо. Структурні особливості цього проекту було виражено в реалізації двох його структурних елементів, а саме:

«Танцювальний план на місці», що передбачав популяризацію мистецтва танцю та хореографії у федеративних землях Німеччини та «Танцювальний план освітніх проєктів», що мав на меті розроблення нових та вдосконалення існуючих навчальних програм у галузі хореографії, танцю та педагогіки танцю.

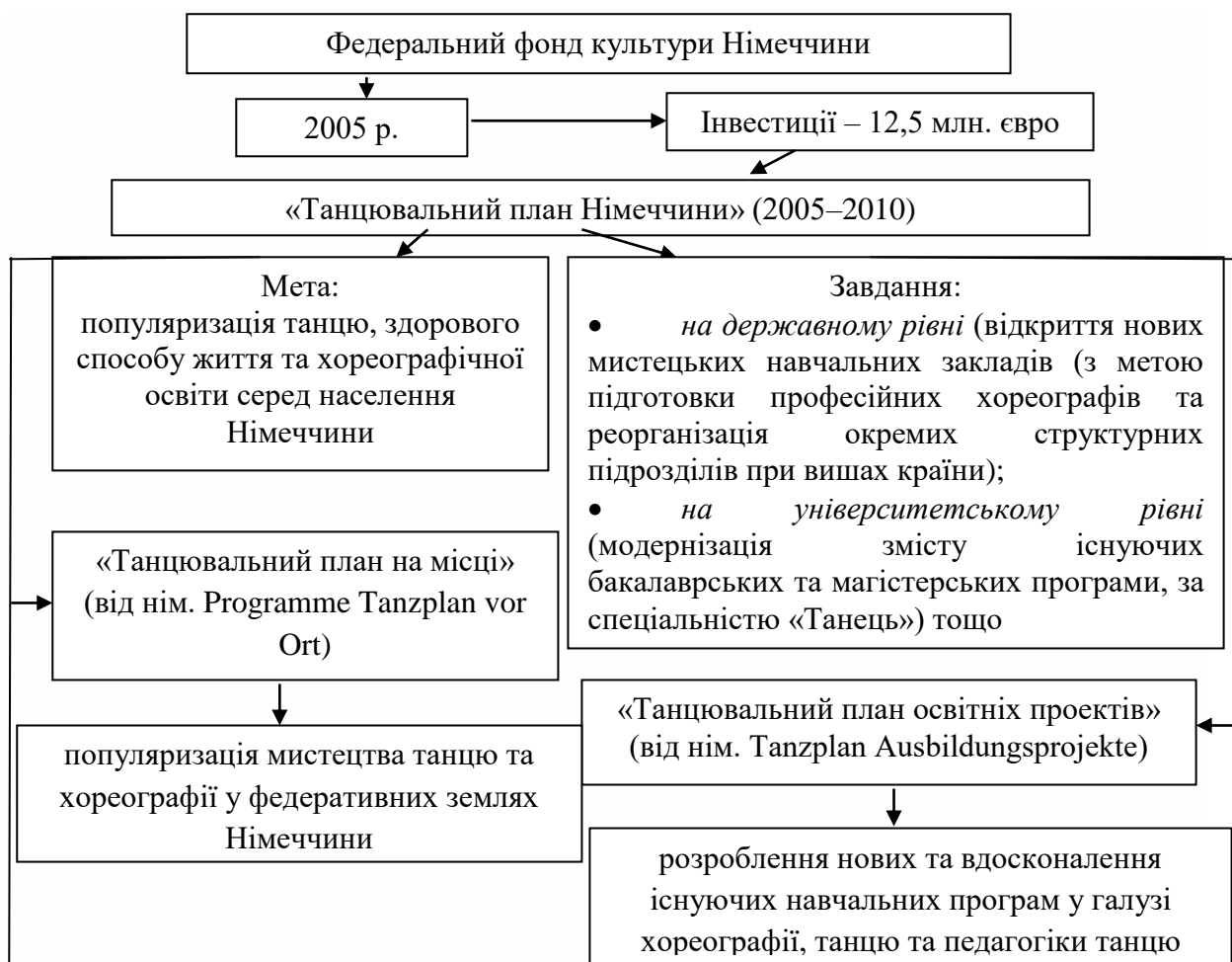

Рис. 1.2. Танцювальний план Німеччини

Таблиця 1

Провідні компетенції управлінських структур вищої освіти Німеччини

№ п/п	Назва управлінського органу системи вищої освіти Німеччини	Рік заснування	Провідні компетенції та обов'язки
1.	Конференція ректорів ВНЗ Німеччини	1962 р.	Постійно діюча організація з розвиненим адміністративним апаратом (зокрема, всі питання визнання дипломів і кваліфікацій вирішуються спеціальним комітетом при цій Конференції); вироблення спільних підходів у галузі вищої освіти в цілому по країні

2.	Постійна конференція міністрів освіти і культури	1992 р.	Виконання координаційної функції в галузі вищої освіти; до її складу входить спеціальний Комітет з політики та управління вищою освітою; ПКМОК представляє інтереси вишів, виступаючи між різними федеральними і земельними міністерствами і системою вищої освіти
3.	Федеративно-земельна комісія з планування та розвитку освіти і дослідницької діяльності	1993 р.	Утворена на основі угоди між федеральними землями і федерацією; стратегічне планування в освіті та підтримку досліджень; координація освітньої політики між землями; є постійним форумом для обговорення питань освіти як федерацією, так і землями; до її складу належать вісім представників федерального уряду і по одному від урядів земель; виступає з рекомендаціями до голови федерального уряду і голів земель щодо прийняття певних рішень; має два комітети (Комітет з планування та Комітет сприяння дослідженням). Комітету з освітнього планування підпорядковується проектна група інновації в освіті, комісія щодо заочного навчання, редакційна конференція. Головне завдання комісії – підготовка загального плану освіти, підтримка та супровід освітніх інноваційних спроб
4.	Федеральне міністерство освіти та наукових досліджень ФРН	1994 р.	Виконує принципові і координуючі завдання; установлює правила для позашкільної професійної та подальшої освіти (підвищення кваліфікації); спільно із землями забезпечує фінансування; регулює загальні основи вищої школи, спільно із землями створює й оновлює виші; має вісім відділень: центральне відділення відповідає за персонал, організацію, інфраструктуру, бюджет. Перший відділ займається стратегічним розвитком освітньої та дослідницької політики і підтримкою обдарованих дітей, а також інноваціями. Другий відділ відповідає за міжнародне співробітництво. Третій відділ зосереджує увагу на професійній освіті, підвищенні кваліфікації й освіті протягом життя. У четвертому відділі роботу спрямовано на університетське та позауніверситетське дослідження. У центрі уваги п'ятого відділу – такі ключові технології, як нано-технології. Інноваціями в науках про життя і здоров'я займається шостий відділ. За культуру і соціальні науки відповідає сьомий відділ
5.	Рада з науки	1995 р.	Головний консультативний орган, до складу якої входять представники федерації, земель, громадськості, вчені; подає пропозиції щодо реформ; оцінює діяльність науково-дослідних інститутів та дослідницьких підрозділів вишів

У 2010 році Федеральним фондом культури Німеччини було підведено підсумки реалізації «Танцювального плану Німеччини» (2005–2010 рр.) [11; 16]. Серед вагомих його досягнень варто виокремити низку положень, а саме:

- збільшення фінансування мистецької галузі Німеччини, зокрема хореографічної (загалом за період з 2005–2010 роки було витрачено 21 млн. євро на розвиток мистецтва танцю в країні);

- отримання додатково понад 8,5 млн. євро на розвиток мистецької галузі з загального бюджету країни лідерами, федеральними землями Німеччини, які стали активним учасниками цього проекту (Берлін, Саксонія, Баварія, Гессен, Північний Рейн-Вестфалія, Гамбург, Баден-Вюртемберг);

- організація та проведення двох Танцювальних Конгресів (від нім. Tanz Kongress) у Німеччині (Берлін, 2006 р., 2009 р.) (уперше Танцювальні Конгреси було проведено в Німеччині на початку ХХ століття);

- заснування відділення танцю при Вищій школі драматичного мистецтва імені Ернста Буша, Вищому міжгалузевому центрі танцю та Державній школі балету й артистизму в Берліні;

- відкриття Центру сучасного танцю при Вищій школі музики і театру в Кельні;

- демонстрація понад 1,277 нових танцювальних номерів, основою яких став сучасний танець (681 – постановок було виконано дітьми та дорослими; близько 390 – хореографів, більше ніж із 50 країн світу, працювали над реалізацією цілей цього проекту);

- розроблення низки нових та вдосконалення існуючих бакалаврських та магістерських програм навчання майбутніх танцівників [11; 16].

Отже, на основі теоретичного аналізу основних положень «Танцювального плану Німеччини» стає очевидним, що цей проект став успішним і має низку переваг, зокрема збільшення фінансування мистецької галузі у країні в цілому та хореографічної зокрема, організація нових форм демонстрації мистецтва-танцю, відкриття нових мистецьких центрів танцю, створення нових танцювальних постанов, розроблення нових та вдосконалення існуючих навчальних програм підготовки майбутніх танцівників освітніх рівнів «Бакалавр», «Магістр» та активізації міжнародної співпраці у справі спільної роботи над мистецькими пошуками в театральних танцювальних прем'єрах тощо. Крім того, успішність досягнення мети цього проекту забезпечило йому всесвітньо відому славу і стало прикладом для розроблення та заснування власних національних танцювальних планів у низці країн ЄС, зокрема Швейцарії, Іспанії та Австралії.

На основі проблемно-хронологічного аналізу законів, постанов, положень, що регламентують нормативно-правову базу вищої хореографічної освіти Німеччини доведено, що визначальними її документами є Основний закон ФРН, Рамковий закон «Про вищу освіту» та «Танцювальний план Німеччини» (2005–2010 рр.), у змісті яких окреслено основні засади існування та перспективи розвитку освітньої, мистецької (хореографічної) галузі країни.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, у статті досліджено нормативно-правове забезпечення вищої хореографічної освіти в об'єднаній Німеччині. Висвітлено ієрархію рівнів управління системою вищої освіти в країні та її компетенції. Доведено, що провідними управлінськими органами системи вищої освіти в Німеччині є Федеральне міністерство освіти та наукових досліджень країни, Постійна конференція міністрів освіти та культури федеральних земель Німеччини, Федерально-земельні комісії з планування освіти і розвитку дослідницької діяльності, щорічні Конференції ректорів вищих навчальних закладів Німеччини та Рада з науки. Виокремлено три рівні управління вищою освітою, а саме: федеральний (загальнонаціональний, центральний); суб'єктно-федеральний (регіональний); місцевий (муніципальний). Охарактеризовано основні положення «Танцювального плану Німеччини» (2005–2010 рр.). Сформульовано його мету, що полягає в популяризації танцю, здорового способу життя та хореографічної освіти серед населення країни. Визначено, що провідними завданнями цього проекту стали: *на державному рівні* (відкриття нових мистецьких навчальних закладів (з метою підготовки професійних хореографів) та реорганізація окремих структурних підрозділів при вишах країни); *на університетському рівні* (модернізація змісту існуючих бакалаврських та магістерських програми за спеціальністю «Танець») тощо. Доведено, що структурні особливості цього проекту були виражені в реалізації двох його векторів, а саме: «Танцювальний план на місці», що передбачав популяризацію мистецтва танцю та хореографії у федеративних землях Німеччини та «Танцювальний план освітніх проектів», що мав на меті розроблення нових і вдосконалення існуючих навчальних програм у галузі хореографії, танцю та педагогіки танцю.

Перспективи подальших наукових розвідок вважаємо за доцільне спрямувати на дослідження освітньої політики Німеччини в аспекті її інновацій у науці, дослідженнях та перспективних проектах майбутнього.

REFERENCES

1. *Bundesministerium für Bildung und Forschung*. Das Regime des Zugriffes: <https://www.bmbf.de>
2. *Das System der internen Qualitätssicherung der Stiftung zur Akkreditierung von Studiengängen in Deutschland (Drs. AR 95/2009)*. Beschluss des Akkreditierungsrates vom 18.06.2007, geändert am 08.12.2009.
3. *Deutsche Geschichte / der Weg*. Das Regime des Zugriffes : <https://www.derweg.org/deutschland/geschichte/>.
4. *Die Verfassung in Deutschland*. Das Regime des Zugriffes : <https://www.planet-wissen.de>
5. Epkenhans, M. (2008). *Geschichte Deutschlands: von 1648 bis heute*. Konrad Theiss Verlag GmbH, Stuttgart.
6. *European Higher Education Area. Joint Declaration of the European Ministers of Education (Bologna declaration)*. Covenanted in Bologna on the 19th of June, 1999. Retrieved from: <http://www.win.nl/wsk/onderwijs/internationalisering/bologna>.

7. Fuchs, Hans-Werner. (2000). *Bildungspolitik in Deutschland: Entwicklungen, Probleme, Reformbedarf*. Opladen: Leske + Budrich.
8. *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*. Das Regime des Zugriffes: <https://www.bundestag.de/gg>
9. *Hochschulrahmengesetz*. Das Regime des Zugriffes: [https:// www.hrk.de/](https://www.hrk.de/)
10. Kattner-Ulrich, E. (2008). *Methoden der Tanzwissenschaft. Dissertation*. Freie Universität Berlin.
11. *Kulturstiftung des Bundes*. Das Regime des Zugriffes: <http://www.kulturstiftung-des-bundes.de/cms/de/index.html>
12. *Novellierung des Hochschulrahmengesetzes (HRK) vom 22. Februar 2002*. Das Regime des Zugriffes: <http://www.gew.de>
13. *Rauch Neo*. Das Regime des Zugriffes: <http://www.bild.de/2011/22/Neo-Rauch>
14. Schayan, J. (2008). Die besten Hochschulen. Hintergrund in zum bundesweiten Wettbewerb der Exzellenzinitiative. *Wirtschaft, 1*, 20–21.
15. Spoun, S. (2000). *Internationalisierung von Universitäten. Eine Studie am Beispiel der Community of European Management Schools*. Dissertation der Universität St. Gallen. Bamberg: Difo-Druck.
16. *Tanzplan Deutschland*. Das Regime des Zugriffes : <http://www.tanzplan-deutschland.de/index.php>
17. *Tatsachen über Deutschland*. (2007). Redaktion: Arno Kappler. Frankfurt/Main: Societäts-Verlag.
18. Weizsäcker, R. Geschichte der CDU. *Spiegel-online*. Das Regime des Zugriffes : <http://www.kas.de/wf/de/37.8385/>
19. Winkler, A. W. (2015). Unter eine solche Geschichte lässt sich kein Schlusstrich ziehen. *Spiegel-online*. Das Regime des Zugriffes: http://www.spiegel.de/thema/heinrich_august_winkler/

РЕЗЮМЕ

Солощенко Виктория. Нормативно-правовое обеспечение высшего хореографического образования в объединенной Германии.

В статье показано нормативно-правовое обеспечение высшего хореографического образования в объединенной Германии, что и было целью этой публикации.

На основании описательно-аналитических методов научного исследования, в частности теоретического анализа (выделены три уровня управления высшим образованием, а именно: федеральный, субъектно-федеральный, и местный), сравнительно-сопоставительного анализа (изображена иерархия управления системой высшего образования в стране и определены ведущие компетенции этих учреждений), обобщения (охарактеризованы основные положения «Танцевального плана Германии» (2005–2010 г.), определены его цели, задачи и показана его структура), причинно-следственного анализа (доказана успешность в достижении цели этого проекта, что обеспечило ему всемирно известную славу и стало примером для разработки и создания собственных национальных танцевальных планов в ряде стран ЕС, в частности Швейцарии, Испании и Австралии), реализованы основные задания исследования.

Ключевые слова: *нормативно-правовая база, развитие, образование, высшее образование, хореография, танец, высшее учебное заведение, университет, Германия.*

SUMMARY

Soloshchenko Viktoriia. Normative legal support for higher choreographic education in the united Germany.

In this article the legal framework of higher choreographic education in united Germany is examined. The hierarchy of levels of management of the system of higher education in the country and its competence are outlined. It is proved that the leading administrative bodies of the higher education system in Germany are the Federal Ministry of Education and Research of the country, the Permanent Conference of the Ministers of Education and Culture of the Federal Regions of Germany, the Federal Land Commissions for the planning of education and research development activities, the annual Conference of Rectors of Higher Education Institutions in Germany and Science Council.

There are three levels of higher education management, namely: federal (national, central); subjective federal (regional); local (municipal).

The main points of the "German Dance Plan" (2005–2010) are described. Its purpose is formulated, which is to popularize dance, healthy lifestyle and choreographic education among the population of the country. It was determined that the main tasks of this project were: at the state level (opening of new artistic education institutions (with the purpose of training professional choreographers) and reorganization of certain structural divisions at higher education institutions of the country); at the university level (modernization of the contents of the existing bachelor and master's programs, specialty "Dance"), etc. It is proved that the structural features of this project were expressed in the implementation of two of its vectors, namely: "The dance plan on the ground", which included the promotion of the art of dance and choreography in the federal states of Germany and "Dancing plan of educational projects", which was aimed at developing new and improving existing curricula in the field of choreography, dance and dance pedagogy. In the prospects for further research we consider it expedient to focus on the study of innovative educational policy in Germany in terms of its innovations in science, research and future projects of the future.

Key words: *normative-legal base, development, education, higher education, choreography, dance, higher education institution, university, Germany.*